

Jordbruksmarkens värde – länsstyrelsens roll

2019-11-07

*Karin Vela, handläggare på
enheten för lantbruk*

Vilka lagar jobbar länsstyrelsen med relaterat till jordbruksmark?

- PBL, plan- och bygglagen
  - Detaljplaner, översiktsplaner
  - Överklagande av bygglov
- Väglagen och järnvägslagen
  - Väg- och järnvägsplaner
- FBL, fastighetsbildningslagen
- JFL, jordförvärvslagen
- MB, miljöbalken
  - 3 kap 4§ hushållningsbestämmelserna
  - 12 kap 9§ miljöhänsyn i jordbruket

3 kap. Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden

God hushållning

1 § Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

4 § Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse.

Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

Samråd eller inte?

- Detaljplaner och översiktsplaner samråds med länsstyrelsen.
- Fastighetsbildningar kan samrådas från lantmäteriet.
- Anmälan om att ta jordbruksmark ur produktion enligt MB 12 kap 9§.
  - En paragraf för att länsstyrelsen ska få kännedom om förändrad markanvändning och i tillämpliga fall göra bedömning enligt MB 12 kap 6§.
- Bygglov kan inte samrådas med länsstyrelsen på grund av att länsstyrelsen är överklagandeinstans.

Även om samråd inte är möjligt inom alla ärendetyper kan länsstyrelsen tillhandahålla, de för länsstyrelsen tillgängliga, faktaunderlag.

Vilka trender ser jag/ har sett de senaste åren?

- I översiktsplanerna har jordbruksmarken lyfts mer – kommunerna vill enligt sina översiktsplaner värna om sin jordbruksmark och de gröna näringarna.
- Ambitionerna i översiktsplanerna efterlevs dock inte alltid när det gäller att bevara jordbruksmarken i följande planarbete.
- ”Bara lite här i kanten.” ”Ingen vill odla här längre.”
- MB 12 kap 9§ - anmälan om att ta jordbruksmark ur produktion. Ett fåtal ärenden per år och fram till hösten 2018 inga trendbrott.
- Komplexa frågor och avvägningar i verkligheten och i lagstiftningen.

Raka svar? – De finns inte, tyvärr.

- Frågor att ta ställning till kring MB 3 kap 4§:
  - Är det jordbruksmark?
  - Brukningsvärd jordbruksmark? *All jordbruksmark som odlats i närtid. Mark som med tanke på läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion. Även om det i dagsläget inte är lönsamt kan det var värdefullt i ett längre perspektiv.*
  - Väsentligt samhällsintresse?
  - Finns annan plats? *Denna del saknas det ofta underlag för.*
- Generationsskiften inom jordbruket
  - *Ansvar ligger på den sökande att redovisa för kommunen omständigheterna till varför ett bygglov bör beviljas.*
- Platsspecifika bedömningar

Det går inte att backa och vi måste se framåt

- Sveriges jordbruksmark har skapats genom geologiska processer under tusentalsår.
- Exploatering och hårdgörande av jordbruksmark är en **irreversibel** åtgärd.
- Noggranna avvägningar är nödvändiga.
- En ändlig resurs och växande befolkning.
- Långt och stort perspektiv.

Kontaktinformation:

Karin Vela, tfn 010-223 16 70

e-post: karin.vela@lansstyrelsen.se

www.lansstyrelsen.se/stockholm